

En framgångsrik ämbetsman minns

av Olof Santesson

TITEL:

Ryssland och svensk säkerhetspolitik
– 50 år i utrikespolitisk tjänst

FÖRFATTARE:

Sven Hirdman

FÖRLAG:

Hjalmarson & Högberg, Bookwell AB, Finland 2015

INOM AKADEMIEN HAR ledamoten Hirdman skaffat sig en profil. Efterhand som det mörknade över Putins Ryssland framträdde han allt tydligare som opponent mot den allmänna svenska kritiken. Stridbar drar han sig inte från att gå emot vad han uppfattar som en illa eller felaktigt informerad opinion. De senaste åren har han lika kraftfullt ställt in sig i nejfalangen mot svenskt Nato-medlemskap. Hans beslutsamhet har dokumenterats i såväl Akademiens bok *Nato – för och emot* som samlingskriften *Bevara alliansfriheten – nej till Nato-medlemskap*, båda 2014. När han nu presenterat sina hågkomster avslöjas inga nya ståndpunkter. Men han har en hel del att berätta inifrån svensk statsförvaltning och gör det med ett slags självklar kompetens.

Det är en framgångsrik ämbetsman som minns sitt halvsekel i det allmännas tjänst med flera hopp från och tillbaka till sitt ursprungliga diplomatyrke. Med sin exotiska mamma föddes Sven Hirdman, vågar man säga, in i ett liv där hans handlingskraft och språkkunskaper skulle komma till sin rätt. Vägen från den första kullen av tolkskolan

förberedde honom inte minst för tjänstgöring som diplomat i Sovjetunionen och nära trettio år senare som svenskt sändebud i Ryssland, där han verkade i ett decennium och blev diplomatiska kårens doyen.

Vad Hirdman samlat sig till syftar inte till att ge en levnadsbeskrivning. Han vill ge oss ord på vägen om sådant där han tycker vi är illa underrättade. Själv ser han sina kapitel om Ryssland, Sveriges förhållande till detta Ryssland och värderingen av alliansfriheten som de viktigaste.

Väl så intresseväckande är ändå avsnitten från Kina med Nordkorea och Vietnam, Israel med Cypern och avbrotten som biträdande direktör för fredsforskningsinstitutet Sipri, statsekreterare i försvarsdepartementet och krigsmaterielinspektör.

I försvarsdepartementet tycks Hirdman ha hamnat för att tillföra säkerhetspolitisk kompetens i en miljö som hade blivit rundad av folk som med sina ärenden gick direkt på Försvarsmakten.

Egen avsaknad av erfarenheter från det politiska livet bekymrade honom karaktäristiskt nog föga. Här fick han nära på sitt livs roll i besluten att anskaffa JAS Gripen.

I ett avgörande ögonblick körde han förbi plötsliga socialdemokratiska betänksamheter. Det är också spännande att ta del av hans berättelse hur han på egen hand gav två FOA-forskare tillstånd att på platsen forska om U 137 bar kärnvapen. Beslutet är nog typiskt hirdmanskt.

Från sin tid som krigsmaterielinspektör har han med sig övertygelsen att det är regeringen som själv måste ta ansvaret för potentiellt eller faktiskt kontroversiella beslut, inte gömma sig bakom tjänstemännen. Politiken, dess irrgångar och dess svårigheter verkar han aldrig ha imponerats av eller bekymrat sig för – inget att bli det minsta nedslagen över.

När det så gäller bokens huvuddel, den om Ryssland, har Hirdman mycket klokt att säga, även om det knappast lär ändra läsarnas bild. Vi får många porträtt av människor han mött, politiker, intellektuella och oligarker. Han går med på att svenskarna har visat stort intresse för rysk kultur och idrott, men anser att vi på ett snarast upprörande sätt har försummat att försöka förstå oss på en stor granne som vi har all anledning att ha goda kontakter med. Istället framstår Sverige som västvärldens kanske mest Rysslandskritiska land.

Flera gånger ger Hirdman den svenska allmänheten och massmedierna skulden. Man undrar hur mycket han verkligen har följt duktiga journalisters försök att göra sitt jobb; att han inte har någonting till övers för FOI:s, FHS' och Utrikespolitiska institutets Rysslandskännare är uppenbart.

Hirdman har givetvis rätt om nyttan av bättre ömsesidig förståelse och intensivare kontakter. Han berör själv svårigheter att

nå dit genom att tala om rysk paranoia och med kritiska kommentarer till Rysslands annektering av Krim och intrång i Ukraina. Hirdman undviker stora europeiska ödesperspektiv och långgående slutsatser om vart vi och Ryssland är på väg, Han tror att Putineran tar slut, om inte 2018 så 2024. Men han ser inte Vladimir Putin som en samvetslös korrumpierad enväldshärskare i färd med att kullkasta försöken till att skapa en hållbar säkerhetsordning. Regimen är välorganiserad. Vad som skulle kunna hota den vore kanske en pensionärsrevolt. Det är en på det hela taget optimistisk bild av Rysslands framtid som vi får.

Kanske ska man se det som en omedveten (?) kontrast att Hirdman så uppfordrande varnar för vad ett svenskt Nato-inträde skulle föra med sig av säkerhetspolitiska farligheter. I botten ligger uppfattningen att vi för vår egen skull måste ta hänsyn till vår geostrategiska närhet till en stor granne som försöker ”återta den ryska rollen”. Argumenten är väl kända för att likafullt återges i ännu en skrift. Typiskt är han upprepar sitt avsnitt ”Tio steg mot ett svenskt medlemskap i Nato”.

Många har vid det här laget lärt sig i massmedier, av oräkneliga föredrag och genom andra framträdanden var Sven Hirdman står. Att han själv känner sig stå stadigt vittnar den välskrivna minnesboken om. Den kompletteras av hustru Mariannes berättelse om den medföljande diplomatmaktens dubbla liv – den officiella värdinnans och föräldrarnas – kollektivt krönt med framgången av en pensionsuppbyggnad.

Recensenten är ledamot av KKrVA.